

Drs. W. Smit

No. 5.40

VISSERIJ IN CIJFERS - 1975

Voorlopig berekende bedrijfsresultaten
van de zeevisserij

Juni 1976

L26

5.40

A

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Visserij en Bosbouw

75641 jr 1975

Inhoud

	Blz.
WOORD VOORAF	5
1. ALGEMEEN OVERZICHT	7
2. KLEINE ZEEVISSERIJ	13
3. GROTE ZEEVISSERIJ	17
4. GARNALENVISSERIJ	21
5. VOORCALCULATIE 1976	25
SUMMARY	31
TABELLEN:	
ALGEMEEN	
1.1 Totaaloverzicht van de vloot van de zeevisserij	8
1.2 Overzicht van de investeringen in de visserij	9
1.3 Aanvoer en opbrengst per tak van visserij	10
1.4 Prijsindexcijfers van in Nederlandse havens aangevoerde visproducten	11
1.5 Prijsindexcijfers van kostenfactoren in de visserij	12
KLEINE ZEEVISSERIJ	
2.1 Overzicht van de vloot van de kleine zeevisserij	14
2.2 Aanvoer en besomming van de kleine zeevisserij	15
2.3 Bedrijfsresultaten per vaartuig van de kleine zeevisserij	16
GROTE ZEEVISSERIJ	
3.1 Overzicht van de vloot van de grote zeevisserij	18
3.2 Aanvoer en besomming van de grote zeevisserij	19
3.3 Bedrijfsresultaten per vaartuig van de grote zeevisserij	20
GARNALENVISSERIJ	
4.1 Overzicht van de vloot van de garnalenvisserij	22
4.2 Aanvoer en opbrengst van consumptiegarnalen	23
4.3 Bedrijfsresultaten per vaartuig van de garnalenvisserij	24
VOORCALCULATIE 1976	
5.1 Besomming en arbeidsinkomen totale visserij 1976	29
5.2 Bedrijfsresultaten van de kleine zeevisserij, bedrijfseconomisch en op kasbasis	30

Woord vooraf

Met de publikatie "Visserij in cijfers" wordt beoogd zo snel mogelijk na afloop van het kalenderjaar, een overzicht te geven van de bedrijfsresultaten van de verschillende takken van zeevisserij in Nederland, nl. van de:

- a. grote zeevisserij - de visserij met zij- of hektrawlers in rederijverband op voornamelijk haring op verder afgelegen visgronden;
- b. kleine zeevisserij - de visserij met kotters door schippers-eigenaren of (kleine) kotterrederijen op plat- en rondvis en ook haring op nabijgelegen visgronden;
- c. garnalenvisserij - de visserij met kotters en andere vaartuigen door schippers-eigenaren, waarbij de visserij op garnalen hoofdbedrijf is.

Nu de genoemde bedrijfstakken door in- en externe oorzaken, aan ingrijpende veranderingen onderhevig zijn, is een inzicht in zo recent mogelijke cijfers over de rentabiliteitsituatie van groot belang.

Naast gegevens betreffende opbrengsten/kosten-verhoudingen en inkomenskengetallen van een aantal groepen veel voorkomende trawlers en kotters, is wederom een beeld gegeven van de bedrijfstak als geheel.

Wat 1975 betreft werd reeds in "Visserij in cijfers 1974" (LEI-publikatie no. 5.34) een raming opgenomen van het vermoedelijke totale resultaat. Deze raming is herzien in LEI-Inlichting no. 153 (Herziene raming van de bedrijfsuitkomsten van de Nederlandse visserij in 1975), terwijl in deze publikatie een voorlopig berekende nacalculatie van 1975 is opgesteld.

Bovendien is wederom een raming gegeven van het totale resultaat van de zeevisserij in 1976, waarvan reeds eerder een calculatie is verschenen in LEI-Inlichting no. 154 (Raming van de bedrijfsuitkomsten van de Nederlandse visserij in 1976). Dat zowel de voorlopige nacalculatie over 1975 als de raming voor 1976 afwijken van de eerder gegeven ramingen, is met name het gevolg van het feit dat in het najaar van 1975 de rentabiliteit zich herstelde.

Aan de totstandkoming van het rapport hebben onder leiding van drs W.Smit verschillende medewerkers van de afdeling Visserij en Bosbouw een bijdrage geleverd. Daarvan moeten afzonderlijk worden vermeld J. de Jager voor wat betreft het cijfermateriaal van de grote zeevisserij en A. den Dulk met betrekking tot de cijfers van kleine zee- en garnalenvisserij.

De directeur,

(A. Maris)

Den Haag, juni 1976

1. Algemeen overzicht

De actieve Nederlandse zeevissersvloot is in de loop van 1975 wat betreft het aantal schepen met 12% teruggelopen. Uitgedrukt in motorvermogen bleef de daling echter beperkt tot 6% als gevolg van enerzijds het uit de vaart nemen van kleinere schepen en anderzijds het in de vaart brengen van trawlers en kotters met een relatief hoog motorvermogen. De aanzienlijke mutaties in de vloot werden veroorzaakt zowel door de ongunstige bedrijfsresultaten als door het gevoerde saneringsbeleid van de overheid. Voor ruim 100 kotters en trawlers betekende dit het einde van een actieve zeevisserij. Het na-ebben van de investeringsactiviteit van de laatste jaren leidde daartegenover tot het in de vaart brengen van 23 zeevissersschepen. De leeftijdsopbouw van de vloot is weinig veranderd: evenals per eind 1974 was 50% van de vloot minder dan 11 jaar oud.

De totale bemanning van de zeevissersvloot nam met 12% af. Voor de grote zeevisserij was de daling relatief het sterkst, terwijl daarentegen de bemanning van de garnalenvissersvloot weer enigszins toenam.

De totale aanvoer van de Nederlandse visserij is in 1975 toegenomen, niet in de laatste plaats door een grotere mosselaanvoer. Van de zeevisserij was de totale aanvoer enigszins hoger, hetgeen voor rekening kwam van de trawlersector; de kleine zeevisserij voerde een fractie minder aan.

De totale besomming van de Nederlandse zeevisserij is in nominale bedragen niet onaanzienlijk toegenomen. In vrijwel alle takken van visserij steeg de besomming. Voor de grote zeevisserij blijkt de gemiddelde besomming per pk te zijn gedaald; voor de kleine zeevisserij bleef deze ongeveer gelijk aan die in 1974. De toeneming van de besomming vond zijn oorzaak voornamelijk in een stijging van de visprijzen, met uitzondering van verschillende rondvissoorten.

De stijging van het prijsniveau van de kostenfactoren is in vergelijking met voorgaande jaren, belangrijk afgezwakt. Zoals echter in de volgende hoofdstukken zal blijken heeft de verbetering van de z.g. interne ruilvoet - de verhouding tussen wijzigingen in het prijsniveau van de vis enerzijds en van de kostenfactoren anderzijds - nog niet geleid tot een opvullen van het "gat" in de exploitatierekening, met name van de kleine zeevisserij. Daarvoor was het gat te groot en de ingezette vloot nog te omvangrijk.

Tabel 1.1 Totaal overzicht van de vloot van de zeevisserij (per 31 december)

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975 1)
Aantal vaartuigen met als hoofdbedrijf:							
kleine zeevisserij	460	456	456	469	472	458	386
grote zeevisserij	91	80	74	72	68	68	44
garnalenvisserij	194	164	145	131	143	156	173
Totaal	745	700	675	672	683	682	603
Totaal motorvermogen (in 1.000 pk)							
kleine zeevisserij	196	206	215	239	293	342	327
grote zeevisserij	82	75	75	76	80	87	68
garnalenvisserij	28	26	23	20	23	26	32
Totaal	306	307	313	335	396	455	427
Aantal vaartuigen met een casco van:							
0 - 10 jaar oud	455	431	393	346	347	337	302
11 - 20 jaar oud	127	139	166	203	213	227	189
meer dan 20 jaar oud	163	130	116	123	123	118	112
Totaal aantal opvarenden:							
kleine zeevisserij	2.355	2.226	2.200	2.253	2.360	2.358	2.128
grote zeevisserij	980	826	870	860	840	812	593
garnalenvisserij	578	499	398	372	346	389	413
Totaal	3.913	3.551	3.468	3.485	3.546	3.559	3.134

Bron: Directie van de Visserijen; CBS; Scheepvaartinspectie; LEI

1) Voorlopige cijfers

Tabel 1.2 Overzicht van de investeringen in de visserij 1)

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Totaal:							
Aantal nieuwe schepen	34	25	21	20	51	68	24
Aantal vervangen motoren	39	12	16	32	36	24	29
Investering in mln.gld.	30,8	24,2	40,3	48,4	135,1	175,0	114,3
Waarvan:							
Kleine zeevisserij							
Aantal nieuwe schepen	29	19	16	16	43	51	19
Aantal vervangen motoren	16	10	12	22	20	19	8
Investering in mln.gld.	28,9	22,8	26,6	39,0	106,5	149,6	86,8
Grote zeevisserij							
Aantal nieuwe schepen	-	-	4	3	6	5	4
Aantal vervangen motoren	-	-	-	-	3	1	-
Investering in mln.gld.	-	-	12,7	8,4	26,1	24,1	21,9

- 1) Inclusief verlengingen en tweedehands van buiten de visserij gekochte schepen;
 exclusief elektronische apparatuur.
 Peildatum: tijdstip van in de vaart brengen.

Bron: LEI

Tabel 1.3 Aanvoer en opbrengst per tak van visserij 1)

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975 2)
Aanvoer (mln. kg.):							
Grote zeevisserij 3)	74,6	70,3	68,5	79,9	83,6	72,8	83,5
Kleine zeevisserij 4)	92,9	100,4	116,2	111,8	107,7	113,4	112,5
Garnalenvisserij 5)	9,8	9,2	5,1	4,2	5,6	6,9	7,0
Mosselcultuur	92,1	74,8	83,2	101,1	98,3	85,8	97,5
Oestercultuur	0,8	0,8	0,9	1,0	1,0	1,2	1,4
IJsselmeervisserij	8,2	2,0	2,9	2,5	2,9	3,3	4,3
Diversen	2,3	1,9	1,3	1,0	1,0	1,9	0,8
Totaal	280,7	259,4	278,1	301,5	300,1	285,3	307,0
Opbrengst (mln.gld.):							
Grote zeevisserij 3)	59,2	67,2	70,0	82,7	95,6	93,9	98,9
Kleine zeevisserij 4)	137,3	161,1	190,2	217,0	268,0	267,6	281,6
Garnalenvisserij 5)	12,9	17,2	14,1	16,1	17,8	20,1	25,5
Mosselcultuur	16,1	20,2	12,7	15,1	17,7	20,0	28,5
Oestercultuur	5,9	6,3	7,2	7,7	8,5	10,3	13,0
IJsselmeervisserij	10,3	7,0	8,9	8,3	8,4	8,5	13,8
Diversen	1,7	2,4	1,4	0,4	1,4	1,2	1,2
Totaal	243,4	281,4	304,5	347,3	417,4	421,6	462,5

- 1) Inclusief aanvoer in België, Groot-Brittannië, West-Duitsland en Denemarken
 2) Voorlopige cijfers
 3) Zonder kotters meer dan 27 m. en loggers en trawlers van schippers-eigenaren
 4) Inclusief kotters meer dan 27 m. en loggers en trawlers van schippers-eigenaren
 5) Inclusief drogerijgarnalen: t/m 1969 zonder bijvis.

Bron: CBS; LEI.

Tabel 1.4 Prijsindexcijfers van visserijproducten (aanvoerprijzen, 1962/1964 = 100, gewogen)

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
RONDVIS	112	129	123	149	226	255	220
wv. Kabeljauw	122	123	112	139	218	263	220
Schelvis	137	173	193	239	317	348	310
Koolvis	70	90	108	118	182	216	190
Wijting	126	192	213	237	295	293	285
PLATVIS	134	183	178	215	276	266	286
wv. Tong	135	191	177	210	263	236	263
Schol	128	166	187	228	317	334	346
Tarbot	141	172	175	224	234	244	268
Schar	130	146	133	170	204	215	198
Makreel	142	173	155	188	191	200	276
Verse haring	197	212	206	203	248	256	324
Gezouten haring	189	215	253	224	242	306	276
ZEEVIS EN HARING	138	177	172	198	260	264	269
SCHAAL/SCHELPDIEREN	144	193	167	181	188	212	258
wv. Garnalen (voor cons.)	130	161	215	279	230	217	278
Mosselen (voor cons.)	142	225	125	125	150	190	239
Oesters	195	206	207	216	222	228	251
TOTAAL ZEEVISSERIJ	139	179	171	196	249	255	266
IJSSELMEERVISSERIJ	121	160	162	174	174	227	213
wv. Aal en paling	120	157	161	182	193	211	224
Snoekbaars	129	187	162	156	136	162	181
TOTALE VISSERIJ	138	179	171	196	247	256	265

Bron: CBS

Tabel 1.5 Prijsindexcijfers van kostenfactoren in de visserij 1)
(1967 = 100; jaargemiddelde; bron: LEI)

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975 2)
Gasolie (zeevisserij) 3)	93	102	117	110	190	304	297
Gasolie (kustvisserij) 4)	95	101	111	107	157	229	225
Smeerolie	101	104	106	115	116	136	147
IJs	101	114	131	156	189	200	202
Boekelozout	100	102	107	109	116	130	150
Nylongaren	97	102	102	103	109	147	142
Nylonnetwerk	102	104	107	108	119	155	151
Complete netten(nylon):							
haringtrawl	103	104	108	108	113	134	131
boomkor 5)	100	101	105	106	110	131	125
Nylon touwwerk	98	101	104	104	109	141	133
Staaldraad	104	117	133	142	166	237	272
Voeding 6)	106	111	115	122	132	142	154
Bouwkosten schepen 7)	115	126	143	154	178	208	231

1) Tot en met 1968 na aftrek van eventueel terugontvangen omzetbelasting; daarna na aftrek van BTW

2) Voorlopige cijfers

3) Exclusief bijzonder invoerrecht op minerale oliën

4) Inclusief bijzonder invoerrecht op minerale oliën

5) 1969 = 100

6) Bron: CBS

7) Bron: Ministerie van Verkeer en Waterstaat, afd. Vaartuigen; na 1973: LEI

2. Kleine zeevisserij

In de loop van 1975 is per saldo het aantal vaartuigen, waarvoor de kleine zeevisserij hoofdbedrijf is, met 16% verminderd. Deze daling die volgde op een lange periode waarin het aantal schepen ongeveer gelijk bleef, werd uiteraard veroorzaakt door de ongunstige bedrijfsresultaten na 1973. Ook de door de overheid verleende saneringssubsidie in het kader van het Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Visserij heeft de vlootvermindering in de hand gewerkt. De totale vangstcapaciteit van de vloot is in 1975 echter nog weinig gedaald; aan het eind van het jaar was in de kleine zeevisserij nog slechts 4% minder motorvermogen in de vaart dan een jaar eerder. Het gemiddeld in de vaart zijnde motorvermogen in de loop van 1975 was zelfs nog hoger dan in 1974. De voornaamste oorzaak van het niet teruglopen van het totale motorvermogen was de realisatie van bestaande nieuwbouwprogramma's van grote kotters uit voorgaande jaren. Tegenover het verdwijnen van een aantal meest kleinere en oudere schepen, stond het in de vaart komen van 19 grote kotters. Het gemiddelde motorvermogen van de kleine zeevissersvaartuigen nam dan ook met 13% toe tot 846 pk. Door de opgetreden sanering verbeterde de leeftijdsopbouw van de vloot, die reeds uiterst gunstig was, nog enigszins.

De totale aanvoer van de kleine zeevisserij liep enigszins terug, met name door een geringere scholaanvoer. In de vangstverhoudingen kwam, mede door het niet effectief worden van de quoteringssystemen, weinig verandering. Alleen de aanvoer van gezouten haring nam sterk toe ten koste van verse haring.

De totale besomming van de kleine zeevisserij ontwikkelde zich minder onbevredigend dan in 1974. De platvisbesomming verbeterde door stijgende prijzen, terwijl bij de rondvis het tegengestelde het geval was. De haringbesomming steeg als gevolg van de genoemde verschuiving naar gezouten haring.

De toegenomen totale besomming heeft slechts zeer ten dele een gunstige invloed gehad op de gemiddelde besomming per vaartuig, een en ander als gevolg van het nog enigszins gestegen in bedrijf zijnde motorvermogen. Opvallend is het relatief gunstige verloop van de besomming van de kleinere typen kotters in 1975. Een oorzaak hiervan is vermoedelijk, dat de sanering de minder rendabele schepen uit deze groep heeft gehaald. Bovendien kunnen deze kleinere schepen veelal vrij gemakkelijk worden ingezet voor verschillende visserijen. Het verloop van de besommingen heeft in 1975 geleid tot in het algemeen ongunstiger nettoresultaten; evenals in 1974 was er in alle groepen een bedrijfseconomisch nettotekort.

De gedaalde besommingen blijken gepaard te gaan met over het algemeen hogere inkomens van de opvarenden. De oorzaak hiervan is - bij een ongewijzigd deelsysteem - de verdergaande regelmatige daling van de gemiddelde bemanning per schip.

Tabel 2.1 Overzicht van de vloot van de kleine zeevisserij

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975 1)
Per 31 december:							
Aantal vaartuigen, waarvoor de kleine zeevisserij hoofdbedrijf was:							
Maatschap noord	270	272	284	295	302	299	252
Maatschap zuid	92	100	103	115	114	108	92
Arbeidsovereenkomst	98	84	69	59	56	51	42
Totaal	460	456	456	469	472	458	386
Gemiddeld motorvermogen	425pk	452pk	471pk	510pk	621pk	747pk	846pk
Aantal vaartuigen met een motor van:							
1 - 200 pk	28	26	24	22	12	6	3
201 - 300 pk	117	99	96	81	55	35	18
301 - 400 pk	94	83	74	74	63	40	17
401 - 600 pk	155	160	160	154	141	128	95
601 - 800 pk	62	78	80	94	98	92	84
801 - 1.100 pk	4	10	22	40	61	67	66
1.101 - 1.500 pk	-	-	-	4	42	83	88
1.510 - 2.000 pk	-	-	-	-	-	7	15
Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0 - 10 jaar	337	330	316	284	289	283	257
11 - 20 jaar	87	94	103	145	147	148	114
meer dan 20 jaar	36	32	37	40	36	27	15

1) Voorlopige cijfers

Bron: Directie van de Visserijen; CBS; Scheepvaartinspectie; LEI.

Tabel 2.2 Aanvoer en besomming van de kleine zeevisserij

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975 1)
Aanvoer (mln.kg.):							
Tong	18,4	13,7	16,6	15,0	14,0	13,6	13,8
Overige platvis	35,5	41,7	42,6	49,1	57,3	56,2	54,9
Rondvis enz.	30,6	26,1	38,8	36,1	25,6	31,4	31,0
Verse haring	6,9	16,0	14,2	7,9	8,3	7,7	4,2
Gezouten haring	1,1	1,1	1,6	1,7	1,4	2,1	7,1
Makreel	0,4	1,8	2,4	2,0	1,1	2,4	1,5
Totaal	92,9	100,4	116,2	111,8	107,7	113,4	112,5
Besomming (mln.gld.):							
Tong	86,4	90,4	101,9	109,5	127,2	111,8	125,8
Overige platvis	26,7	38,2	45,0	62,0	93,6	96,8	99,4
Rondvis enz.	19,6	20,7	32,1	37,6	38,9	49,4	41,6
Verse haring	3,2	9,7	7,9	4,7	5,7	4,6	3,6
Gezouten haring	1,2	1,3	2,4	2,3	2,0	3,7	10,3
Makreel	0,2	0,8	0,9	0,9	0,6	1,3	0,9
Totaal	137,3	161,1	190,2	217,0	268,0	267,6	281,6

1) Voorlopige cijfers

Bron: CBS; Directie van de Visserijen; LEI.

Tabel 2.3 Bedrijfsresultaten per vaartuig van de kleine zeevisserij (1000 gld)

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975 1)
Maatschap Noord							
201 - Brutobesomming	210,4	226,9	268,5	301,0	289,8	278,0	304,5
300 pk Netto-overschot	4,0	- 4,4	15,1	30,3	14,7	-11,8	-18,1
Deel volw.opv.	17,9	20,7	25,9	30,7	30,6	26,9	31,9
401 - Brutobesomming	417,6	465,5	525,2	613,0	651,2	483,2	542,1
600 pk Netto-overschot	24,7	29,9	27,3	55,5	41,6	-71,5	-55,1
Deel volw.opv.	28,0	32,1	37,6	48,4	50,3	33,5	40,7
601 - Brutobesomming	538,3	617,2	680,5	827,7	767,6	596,8	588,7
800 pk Netto-overschot	46,7	56,0	60,1	107,4	16,4	-120,5	-122,6
Deel volw.opv.	33,9	40,2	44,7	58,5	52,0	36,1	36,9
801 - Brutobesomming	-	-	868,2	1083,6	1037,5	900,8	834,2
1100 pk Netto-overschot	-	-	122,2	188,4	61,5	-103,9	-143,3
Deel volw.opv.	-	-	51,8	70,4	66,0	46,7	45,7
1101 - Brutobesomming	-	-	-	-	1464,0	1230,5	1175,8
1500 pk Netto-overschot	-	-	-	-	168,2	-74,7	-154,1
Deel volw.opv.	-	-	-	-	79,8	60,9	60,5
1501 - Brutobesomming	-	-	-	-	-	-	1239,4
2000 pk Netto-overschot	-	-	-	-	-	-	-288,5
Deel volw.opv.	-	-	-	-	-	-	58,2
Maatschap Zuid							
401 - Brutobesomming	380,6	473,1	481,0	458,1	573,4	468,9	462,0
600 pk Netto-overschot	24,9	57,8	50,6	42,7	60,5	-12,0	-29,5
Deel volw.opv.	28,5	35,7	36,2	34,9	43,7	32,4	36,1
601 - Brutobesomming	545,1	701,6	737,1	680,1	775,6	658,3	653,7
800 pk Netto-overschot	59,3	84,3	70,1	48,1	40,4	-51,6	-85,1
Deel volw.opv.	34,1	45,0	46,8	47,7	53,8	41,3	45,3
801 - Brutobesomming	-	-	-	881,9	1103,3	936,9	907,0
1100 pk Netto-overschot	-	-	-	89,7	57,6	-91,8	-74,7
Deel volw.opv.	-	-	-	59,0	70,6	52,3	54,2
1101 - Brutobesomming	-	-	-	-	-	-	1010,0
1500 pk Netto-overschot	-	-	-	-	-	-	-270,7
Deel volw.opv.	-	-	-	-	-	-	58,2
1501 - Brutobesomming	-	-	-	-	-	-	1358,6
2000 pk Netto-overschot	-	-	-	-	-	-	-369,6
Deel volw.opv.	-	-	-	-	-	-	64,4
Arbeidsovereenkomst							
401 - Brutobesomming	364,2	403,2	524,3	663,2	679,3	575,5	496,2
600 pk Netto-overschot	-32,4	- 7,4	11,3	74,8	24,5	-64,8	-125,2
Deel matroos	18,4	21,7	24,4	28,3	30,0	27,8	29,2
601 - Brutobesomming	-	-	-	-	-	639,9	638,7
800 pk Netto-overschot	-	-	-	-	-	-136,1	-182,5
Deel matroos	-	-	-	-	-	29,6	32,8
1101 - Brutobesomming	-	-	-	-	-	-	1265,7
1500 pk Netto-overschot	-	-	-	-	-	-	-254,0
Deel matroos	-	-	-	-	-	-	51,0

1) Voorlopige cijfers

3. Grote zeevisserij

De vloot van de grote zeevisserij heeft in 1975 de grootste verandering ondergaan die ooit binnen één jaar plaats had. Praktisch de gehele groep zijtrawlers is, voornamelijk met behulp van de saneringsregeling van het Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Visserij, aan de visserij onttrokken. Aangezien het aantal hektrawlers gelijk bleef - het in de vaart brengen van 4 nieuwe werd gecompenseerd door het afstoten van eveneens 4, zij het kleinere, hektrawlers - verminderde het aantal schepen van de totale grote zeevissersvloot met rond een derde gedeelte. Door het in de vaart blijven en brengen van grote hektrawlers nam het gemiddelde motorvermogen per vaartuig belangrijk toe. Ook de leeftijdsopbouw van de trawlervloot is belangrijk verbeterd. Was per eind 1974 nog 44% van de schepen ouder dan 10 jaar, per eind 1975 was dat nog slechts 30%.

De totale aanvoer van de grote zeevisserij nam niet onbelangrijk toe. Vooral haring en makreel werden meer aangevoerd, rond- en platvis werd minder aangevoerd. De platvisaanvoer zal in 1976 en volgende jaren verder teruglopen doordat de rederijtrawlers die met boomkorren vissen, vrijwel zijn verdwenen.

De totale besomming van de grote zeevisserij nam met 5 miljoen gulden toe tot bijna 99 miljoen gulden. Hier was het voornamelijk de haring die voor de stijging zorgde. Makreel droeg weinig tot de besommingsstijging bij en de besomming van rond- en platvis daalde met een derde deel.

Hoewel de totale besomming hoger was en de omvang van de vloot aan het einde van het jaar kleiner dan in het voorgaande jaar was de gemiddelde besomming per schip van elk type kleiner. Deze schijnbare tegenspraak moet worden verklaard uit de aard van de mutaties in de loop van het jaar. De aan de vloot toegevoegde nieuwe hektrawlers zijn allen voor of tijdens de aanvang van het (gunstige) haringseizoen in de vaart gebracht. Bovendien zijn de aan de vloot onttrokken trawlers merendeels gedurende dat seizoen nog in de vaart geweest. De gemiddelde besomming van de schepen die gedurende het gehele jaar in de vaart waren, was lager dan in het vorige jaar. Dit leidde uiteraard, gegeven de verder stijgende kosten, tot een belangrijke verslechtering van de nettoresultaten. Voor de groep zijtrawlers (hoofdbedrijf haringtrawl) bedroeg het exploitatie-tekort zelfs 45% van de besomming.

De inkomens van de bemanningsleden bleven ongeveer op hetzelfde niveau als in 1974. Alleen voor de grootste hektrawlers steeg het inkomen enigszins.

Tabel 3.1 Overzicht van de vloot van de grote zeevisserij (per 31 december)

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Loggers, seizoenbedrijf	4	2	-	-	-	-	-
Zijtrawlers zonder diep- vriesinstallatie	66	57	49	45	36	32	8
Zijtrawlers met diep- vriesinstallatie	1	1	1	-	-	-	-
Hektrawlers zonder diep- vriesinstallatie	11	11	11	10	8	8	7
Hektrawlers met diep- vriesinstallatie	9	9	13	17	24	28	29
Totaal	91	80	74	72	68	68	44

Gemiddeld motorvermogen in pk	903	943	1018	1061	1183	1277	1543

Aantal vaartuigen met een motor van:							
200 - 300 pk	4	2	-	-	-	-	-
400 - 500 pk	6	4	3	2	2	1	-
600 - 800 pk	21	17	14	12	9	9	-
801 - 1000 pk	39	36	33	31	23	18	10
1001 - 1200 pk	12	12	13	14	15	16	11
1201 - 1400 pk	8	8	7	7	6	7	4
1401 - 1700 pk	1	1	2	2	4	3	1
2000 - 2300 pk	-	-	2	4	9	13	17
2301 - 3000 pk	-	-	-	-	-	1	1

Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0 - 10 jaar	56	50	43	40	40	38	31
11 - 20 jaar	20	22	29	31	28	29	13
meer dan 20 jaar	15	8	2	1	-	1	-

Bron: Scheepvaartinspectie; LEI.

Tabel 3.2 Aanyoer en opbrengst van de grote zeevisserij

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975 1)
Aanvoer (mln.kg.):							
Haring :							
Gezouten	22,8	22,3	18,6	22,0	26,1	20,4	21,5
Diepgevroren	2,9	3,3	4,7	9,1	18,0	16,0	24,8
Vers	6,6	5,4	5,7	7,2	8,6	4,4	3,0
Totaal haring	<u>32,3</u>	<u>31,0</u>	<u>29,0</u>	<u>38,3</u>	<u>52,7</u>	<u>40,8</u>	<u>49,3</u>
Makreel:							
Gezouten	0,7	0,9	1,2	2,0	0,9	2,0	1,5
Diepgevroren	1,0	0,7	1,2	2,0	3,3	4,3	10,5
Vers	6,8	3,1	3,6	4,0	4,5	1,7	1,9
Totaal makreel	<u>8,5</u>	<u>4,7</u>	<u>6,0</u>	<u>8,0</u>	<u>8,7</u>	<u>8,0</u>	<u>13,9</u>
Vis :							
Rondvis, vers	27,1	29,2	28,3	26,3	14,4	16,9	13,2
Rondvis, diep- gevroren	1,1	0,7	0,7	1,7	4,1	4,3	5,7
Tong	1,4	1,0	0,9	1,2	0,7	0,5	0,2
Overige platvis	4,2	3,7	3,6	4,4	3,0	2,3	1,2
Totaal vis	<u>33,8</u>	<u>34,6</u>	<u>33,5</u>	<u>33,6</u>	<u>22,2</u>	<u>24,0</u>	<u>20,3</u>
Totaal	<u>74,6</u>	<u>70,3</u>	<u>68,5</u>	<u>79,9</u>	<u>83,6</u>	<u>72,8</u>	<u>83,5</u>
Opbrengst (mln.gld.):							
Haring :							
Gezouten	26,5	29,5	27,9	28,6	34,9	33,1	32,1
Diepgevroren	3,4	4,8	6,6	10,7	22,0	22,3	37,1
Vers	3,6	3,5	3,5	4,4	6,6	2,9	2,3
Totaal haring	<u>33,5</u>	<u>37,8</u>	<u>38,0</u>	<u>43,7</u>	<u>63,5</u>	<u>58,3</u>	<u>71,5</u>
Makreel:							
Gezouten	0,4	0,6	0,9	1,6	0,7	1,8	1,3
Diepgevroren	0,6	0,5	0,6	1,2	2,2	2,5	5,0
Vers	2,7	1,6	1,6	2,0	2,2	0,8	0,6
Totaal makreel	<u>3,7</u>	<u>2,7</u>	<u>3,1</u>	<u>4,8</u>	<u>5,1</u>	<u>5,1</u>	<u>6,9</u>
Vis :							
Rondvis, vers	11,9	16,8	19,1	19,9	15,2	20,7	13,3
Rondvis, diep- gevroren	0,3	0,3	0,4	0,7	1,7	2,2	3,5
Tong	6,8	6,3	5,9	8,2	5,0	3,9	1,7
Overige platvis	3,0	3,3	3,5	5,4	5,1	3,7	2,0
Totaal vis	<u>22,0</u>	<u>26,7</u>	<u>28,9</u>	<u>34,2</u>	<u>27,0</u>	<u>30,5</u>	<u>20,5</u>
Totaal	<u>59,2</u>	<u>67,2</u>	<u>70,0</u>	<u>82,7</u>	<u>95,6</u>	<u>93,9</u>	<u>98,9</u>

1) Voorlopige cijfers

Bron: CBS, LEI.

Tabel 3.3 Bedrijfsresultaten per vaartuig van de grote zeevisserij (1000 gld.)

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975 1)
Zijtrawlers:							
800 - 1000 pk borden- trawlvisserij:							
Brutobesomming	785,7	953,5	984,2	972,0	1094,1	1313,4	931,1
Netto-overschot	-49,3	+ 3,8	-60,1	-108,1	-147,8	-152,1	-418,8
Inkomen matroos	18,6	21,9	22,1	23,6	27,6	31,4	31,0
Vrieshektrawlers:							
1180 - 1320 pk:							
Brutobesomming	1359,9	1620,5	1540,8	1586,8	1782,5	1874,7	1616,1
Netto-overschot	+116,1	+192,3	+ 35,0	+ 44,3	- 18,3	-130,1	-309,6
Inkomen matroos	25,2	29,0	28,3	31,5	34,6	37,0	36,8
2000 - 2300 pk:							
Brutobesomming	-	-	-	-	2965,1	2945,2	2776,5
Netto-overschot	-	-	-	-	+329,8	+121,3	- 86,7
Inkomen matroos	-	-	-	-	47,6	48,0	49,4

1) Voorlopige cijfers

4. Garnalenvisserij

De vloot van de garnalenvisserij is in de loop van 1975 vergroot van 156 tot 173 vaartuigen. Deze toename omvatte in hoofdzaak kotters uit de kleine zeevisserij. De stijging van het totale motorvermogen van deze vloot is procentueel groter geweest, omdat de toegevoegde kotters weliswaar voor de kleine zeevisserij tot de kleinste behoorden, doch voor de garnalenvisserij gemiddeld tot de grotere gerekend moeten worden. De toevoeging aan de vloot betrof bijna uitsluitend kotters uit noordelijke thuishavens. In het zuiden was dat deel van de kleine zeevisserijvloot dat voor overgang naar de garnalenvisserij in aanmerking kwam, in voorgaande jaren reeds geleidelijk sterk verminderd.

Aanvoer en besomming van consumptiegarnalen - drogerijgarnalen spelen in de Nederlandse visserij, in tegenstelling tot de Duitse, geen rol van betekenis meer - vertoonden in 1975 ten opzichte van 1974 een merkwaardig beeld. De aanvoer van z.g. zoute garnalen was lager, de doordraai daarentegen hoger, doch de gemiddelde prijs aanzienlijk hoger. De besomming van zoute garnalen nam dan ook met 20% toe. Van de flauwe garnalen was de aanvoer hoger, de doordraai aanzienlijk hoger, doch de prijs eveneens belangrijk hoger. Dit leidde tot een 36% hogere besomming. In totaal blijkt de aanvoer in geringe mate te zijn gestegen, doch door een aanzienlijke doordraai - groter dan in alle voorgaande jaren na 1969 - bleek de voor menselijke consumptie verkochte hoeveelheid gelijk te zijn geweest aan die in 1974. Een 28% hogere besomming was dan ook uitsluitend het gevolg van de aanzienlijke prijsstijging.

Uit gegevens van de bedrijfsresultaten per vaartuig in de verschillende groepen blijkt dat de toeneming van de besomming belangrijk groter was dan de stijging van de vlootomvang. In alle groepen is de gemiddelde besomming per vaartuig toegenomen. Het nettoresultaat was in alle groepen, behalve in de groep Arnhemuiden en omgeving, eveneens hoger, doch niet naar verhouding. Enkele oorzaken van het niet gelijke tred houden van nettoresultaten en besommingen kunnen reeds voorlopig worden aangegeven. Enerzijds is natuurlijk de stijging van het prijsniveau van de kosten daarvoor verantwoordelijk. Anderzijds zijn kostenstijgingen veroorzaakt door de toeneming van de gemiddelde omvang van de schepen als gevolg van de uitbreiding met de grotere kotters uit de kleine zeevisserij. De inkomens van de opvarenden blijken in het algemeen belangrijk te zijn verbeterd.

Tabel 4.1 Overzicht van de vloot van de garnalenvisserij

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975 1)
Per 31 december:							
Aantal vaartuigen waarvoor de garnalenvisserij hoofdbedrijf was:							
Noord	150	131	116	103	111	119	135
Zuid	44	33	29	28	32	37	38
Totaal	194	164	145	131	143	156	173

Gemiddeld motorvermogen	145pk	157pk	159pk	155pk	159pk	169pk	184pk

Aantal vaartuigen met een motor van:							
1 - 79 pk	26	20	15	9	9	8	7
80 - 150 pk	106	77	73	69	72	70	70
meer dan 150 pk	62	67	57	53	62	78	96

Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0 - 10 jaar	62	51	34	22	18	16	14
11 - 20 jaar	20	23	34	27	38	50	62
meer dan 20 jaar	112	90	77	82	87	90	97

1) Voorlopige cijfers

Bron: Directie van de Visserijen; CBS; Scheepvaartinspectie; LEI.

Tabel 4.2 Aanvoer en opbrengst van consumptiegarnalen 1)

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Zoute garnalen:							
Aanvoer (ton)	3393	3644	1952	2109	2338	3025	2834
Af: doordraai (ton)	159	107	31	2	9	21	69
Verkocht (ton)	3234	3537	1921	2107	2329	3004	2765
Gem. prijs (ct.kg.)	228	252	361	442	384	340	445
Opbrengst (1000 gld.)	7358	8900	6925	9307	8950	10204	12308
Flauwe garnalen:							
Aanvoer (ton)	4120	3746	2350	1790	2823	3179	3568
Af: doordraai (ton)	605	148	28	4	50	87	230
Verkocht (ton)	3515	3598	2322	1786	2773	3092	3338
Gem.prijs (ct.kg.)	154	214	271	359	290	292	370
Opbrengst (1000 gld.)	5404	7709	6291	6417	8039	9021	12352
Totaal:							
Aanvoer (ton)	7513	7390	4302	3899	5161	6204	6402
Af: Doordraai (ton)	764	255	59	6	59	108	299
Verkocht (ton)	6749	7135	4243	3893	5102	6096	6103
Gem.prijs (ct.kg.)	189	233	311	404	333	315	404
Opbrengst (1000 gld.)	12762	16609	13216	15724	16989	19224	24660

1) Inclusief rode steurgarnalen

Bron: Produktschap voor Vis en Visprodukten

Tabel 4.3 Bedrijfsresultaten per vaartuig van de garnalenvisserij (1000 gld.)

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975 1)
Westerschelde (Breskens)							
80 pk en meer							
Brutobesomming	112,1	126,3	148,6	136,1	168,4	150,0	166,2
Netto-overschot	- 4,9	+ 9,0	+13,4	+ 0,1	+ 1,9	-11,6	- 8,3
Deel volw.opvarende	13,4	16,2	19,0	17,5	20,9	17,6	21,3
Oosterschelde (Arne- muiden)							
80 pk en meer							
Brutobesomming	122,8	168,7	146,2	146,8	223,6	200,6	238,3
Netto-overschot	+ 5,6	+13,2	+ 7,1	+14,4	+33,3	+ 4,4	-11,5
Deel volw.opvarende	12,8	20,9	18,8	16,7	25,9	22,6	25,7
Waddenzee (Wieringen)							
75 pk en meer							
Brutobesomming	120,0	180,0	149,3	178,8	204,6	197,1	240,0
Netto-overschot	- 1,9	+ 7,5	- 1,5	+ 3,0	+21,1	- 2,8	+ 8,9
Deel volw.opvarende	15,1	21,7	21,1	27,2	35,8	30,5	36,8
Waddenzee (Harlingen)							
60 pk en meer							
Brutobesomming	63,0	125,6	81,3	125,0	123,3	104,7	139,1
Netto-overschot	-4,3	+ 6,2	-9,2	+13,9	+11,0	- 6,7	+ 5,8
Deel volw.opvarende	10,2	15,7	12,2	18,6	19,7	20,7	29,0
Waddenzee (Zoutkamp)							
45 pk en meer							
Brutobesomming	49,3	84,6	77,0	108,2	76,1	100,5	111,9
Netto-overschot	+0,5	+6,0	+0,6	+5,0	-5,2	-7,5	-4,7
Deel volw.opvarende	8,5	12,6	11,9	17,4	12,9	15,2	18,9
Waddenzee (Termunten)							
60 pk en meer							
Brutobesomming	53,8	69,4	66,0	133,2	116,9	110,4	153,4
Netto-overschot	-6,6	-4,6	-11,3	+16,9	+7,1	-5,5	+12,6
Deel volw.opvarende	9,3	12,1	12,3	19,0	16,4	14,6	22,0
Gemiddeld Nederland							
Brutobesomming	86,0	129,5	109,7	141,1	147,3	137,2	176,1
Netto-overschot	-2,3	+5,4	-2,1	+8,1	+9,6	-4,0	+2,3
Deel volw.opvarende	11,7	17,0	16,1	20,5	22,4	20,8	26,8

1) Voorlopige cijfers

5. Voorcalculatie 1976

Zoals reeds enkele jaren gebruikelijk, is ook voor 1976 een voorcalculatie gemaakt. Overigens werd reeds eerder (LEI-Inlichting no. 154) een raming gepubliceerd van de bedrijfsresultaten in 1976, doch een complex van factoren heeft ertoe geleid, dat thans enkele uitgangspunten moesten worden gewijzigd. Daardoor geeft de huidige raming een enigszins ander, minder ongunstig, beeld van de verwachte gang van zaken. Hier moet onmiddellijk aan worden toegevoegd, dat het nog steeds om een raming gaat op basis van uitgangspunten en veronderstellingen, waarvan het realiteitsgehalte eerst na afloop van het jaar zal blijken.

De uitgangspunten en veronderstellingen die aan de huidige raming ten grondslag liggen zijn de volgende:

- Als basis is genomen het geaggregeerde voorlopige bedrijfsresultaat over 1975.
- De aanvoer is, op enkele uitzonderingen na, geraamd op hetzelfde niveau als in 1975. De uitzonderingen vormen enerzijds de aanvoer van tong, schol en haring, waarbij van de quota is uitgegaan, en anderzijds de garnalenaanvoer, die 1,5 miljoen kg hoger is getaxeerd dan in 1975.
- Voorts is een algemene stijging van het prijsniveau, zowel aan de opbrengstenkant als aan de kostenkant, verondersteld van 8%.
- In aanvulling op de stijging van het algemene prijsniveau zijn een aantal extra prijsmutaties verondersteld. Ten eerste betreft dit de prijs van gasolie, die in verband met het wegvallen van de oliesubsidie 5,5 cent per liter hoger dan die in 1975 is gesteld. Voorts is uitgegaan van een extra prijsstijging van de sterk gequoteerde vissoorten als gevolg van de verminderde aanvoer. De prijs van tong wordt verondersteld te stijgen tot f 11,60, die van schol tot f 1,95, die van haring van de kleine zeevisserij tot f 1,75 en van haring van de grote zeevisserij tot f 1,58 per kg. Ten slotte is i.v.m. de meerdere garnalenaanvoer een extra prijsdaling hiervan van 20% verondersteld; te zamen met de stijging van het algemene prijsniveau komt dit uit op een nominale prijsdaling van 13% ten opzichte van 1975.
- De omvang van de vaste kosten - afgezien van de prijsstijgingen - is gekoppeld aan het in bedrijf zijnde motorvermogen.
- Voor de grote zeevisserij en de garnalenvisserij is het niveau van de variabele kosten - eveneens afgezien van de prijsstijgingen - afhankelijk gesteld van aanvoer, besomming en motorvermogen, ervan uitgaande dat de gemiddelde inzet per vaartuig weinig zal verschillen met die in 1975. Voor de kleine zeevisserij is gerekend dat de totale aanvoer bij

ongewijzigde vloot in ongeveer 20% minder zeedagen dan in 1975 kan worden gevangen. De variabele kosten van deze tak van visserij zijn dan ook berekend aan de hand van aanvoer, besomming en 20% minder zeedagen van het totale motorvermogen.

- Voor de grote zeevisserij en de garnalenvisserij is uitgegaan van een vlootomvang, gelijk aan die per eind 1975; voor de kleine zeevisserij zijn een tweetal alternatieven berekend: enerzijds eveneens een ongewijzigde vloot in vergelijking met ultimo 1975, anderzijds een vlootomvang van gemiddeld 10% minder pk's. In het laatste geval is aangenomen dat de vlootvermindering geen invloed heeft op de totale variabele kosten, zodat alleen de vaste kosten met 10% zouden verminderen.

Op grond van deze uitgangspunten zou het netto resultaat van de kleine zeevisserij bij onveranderde vloot, in 1976 nog iets verslechteren; bij een verminderde vloot zou het nettoresultaat enigszins minder ongunstig zijn.

Van de grote zeevisserij zou, volgens de gebruikte uitgangspunten, bij een algemeen verminderde bedrijvigheid, het nettotekort eveneens enigszins toenemen.

Voor de garnalenvisserij zal de gecalculeerde besommingsstijging niet voldoende zijn om de kostenstijging - enerzijds door prijsstijgingen, anderzijds door een grotere vlootinzet - volledig op te vangen. Het tekort in 1976 wordt geraamd op ongeveer een miljoen gulden.

Het is duidelijk dat de genoemde verliezen in principe de continuïteit van de ondernemingen, bij gebrek aan middelen ter vervanging van de schepen, te zijner tijd in gevaar brengen. De realiteit van dit gevaar hangt uiteraard in sterke mate samen met toekomstige ontwikkelingen, waarop hier niet kan worden ingegaan.

In de situatie op korte termijn kan een berekening op kasbasis inzicht geven. Deze ontstaat door alle kosten, die geen uitgaven zijn - deel eigenaars, afschrijvingen, rente totale vermogen - uit de calculatie te lichten en daartegenover in de beschouwing te betrekken die uitgaven welke als zodanig niet als kosten zijn gecalculeerd: aflossing en rente van het geleende vermogen en in principe de privé-uitgaven van de eigenaars.

Een dergelijke berekening voor de totale kleine zeevisserij is gegeven in tabel 5.2, met dien verstande, dat onder de uitgaven niet zijn gerekend de privé-uitgaven van de eigenaars. Het saldo moet derhalve mede dienen ter dekking van deze uitgaven.

Het eindresultaat van deze berekeningen is belangrijk gunstiger dan dat van de bedrijfseconomische berekeningen. Zelfs in de ongunstigste situatie - handhaven van de huidige vloot - wordt nog een positief saldo becijferd. Indien de privé-uitgaven van de gezamenlijke eigenaars binnen dit saldo kunnen blijven zijn voor

de groep als totaliteit geen liquiditeitsmoeilijkheden te voorzien. Dit zal echter zeer waarschijnlijk niet voor alle afzonderlijke eigenaars gelden: de bedrijfsresultaten lopen onderling nl. sterk uiteen, waardoor het vrijwel zeker is dat een aantal eigenaren de eindjes niet aan elkaar zal kunnen knopen. Overigens is bij de gegeven opstelling op kasbasis geen rekening gehouden met wijzigingen in de krediettermijn van handelscrediteuren; mogelijkheden tot verlenging van deze termijn kunnen enige verlichting in de liquiditeits sfeer brengen. Dit zou betekenen een toeneming van het kortlopend krediet, hetgeen echter slechts zeer tijdelijk en van relatief geringe betekenis kan zijn.

Hoewel een bedrijfseconomische resultatenrekening het kompas moet zijn waarop op langere termijn moet worden gevaren kan in een periode met ongunstige resultaten die naar verwachting niet te lang zal duren, een bedrijfsbeleid, afgestemd op het kassaldo mogelijk en zelfs wenselijk zijn. Op deze wijze kan beoordeeld worden of de exploitatie voldoende ruimte biedt om het dal door te komen naar een rooskleuriger toekomst, waarin dan liefst de in de ongunstige tijd niet verdiende afschrijvingen worden "inge-haald".

Naast dit tijdelijk legitiem te achten beleid voor de gehele bedrijfstak kunnen nog een aantal speciale gevallen worden onderscheiden. Vooreerst kan in de kleine zeevisserij de wanverhouding tussen de vlootomvang en de vangstmogelijkheden aanleiding zijn om bij vervanging genoegen te nemen met een kleiner schip. Dit zou betekenen dat niet de gehele bedrijfseconomische afschrijving, die immers gericht is op de materiële vervanging van het schip door een identiek exemplaar, behoeft te worden goedge maakt. Het bedrijfsbeleid kan zich dan afspiegelen aan een overeenkomstig mildere norm, die de kasbasis gaat benaderen.

Vervolgens zijn daar, om in de sfeer van de capaciteitsvermindering van de vloot te blijven, de "blijvende wijkers": ondernemers die op grond van leeftijd en gebrek aan opvolger in het bedrijf geen behoefte meer hebben aan vervanging van het schip. Zij zullen te zijner tijd - een tijdstip dat afhangt van leeftijd en verwachtingen ten aanzien van al of niet gunstige beëindigingsmogelijkheden - de bedrijfstak uitstappen en kunnen genoegen nemen met een redelijke oudedagsvoorziening uit eerder verrichte besparingen en de liquidatie-opbrengst. Voor dezen is een berekening op bedrijfseconomische grondslag onnodig; een resultatenoverzicht op kasbasis betekent voor hen voldoende informatie.

Ten slotte geldt nog de volgende overweging. Bedrijven die het schip hebben gefinancierd met een zeker percentage vreemd vermogen - en dat komt in de kottervisserij menigmaal voor - hebben voor dat deel van de aanschaffings- en dus vervangingswaarde van het schip de gevolgen van de inflatie afgewenteld op de geldgever. Die vraagt hiervoor weliswaar een hogere rente, maar deze is bij een calculatie op kasbasis volledig in de uitgaven in rekening

gebracht. De jaarlijkse aflossingen op de leningen blijven nominaal gelijk, terwijl de afschrijvingen jaarlijks worden aangepast aan de gestegen aanschaffingskosten van nieuwe schepen. Er ontstaat daardoor een jaarlijks groeiend verschil tussen de aflossingen en het met deze aflossing corresponderende deel van de afschrijving. Dit verschil, dat zijn oorsprong vindt in de vermogenssfeer en dat bij het bedrijfseconomisch resultaat kan worden betrokken, kan in het geval van een relatief sterk oplopend prijsniveau een aanzienlijk gunstiger beeld opleveren. Hierbij moet evenwel op langere termijn worden gelet op de mogelijkheden om bij vervanging van het schip eenzelfde percentage vreemd vermogen aan te trekken. Zijn deze, vooral in gevallen met een "zware" financiering, niet waarschijnlijk, dan is het ook niet reëel het gehele verschil tussen bedrijfseconomische afschrijving en nominale aflossing (de zogenaamde financieringswinst) voor het met vreemd vermogen gefinancierde deel van de investering bij de beoordeling van het bedrijfseconomisch resultaat te betrekken.

Hoe het zij, er blijken een aantal omstandigheden te zijn die twijfel oproepen t.a.v. het uitsluitend gebruik van bedrijfseconomische calculaties op basis van vervangingswaarde bij de beoordeling van de resultaten. Dit neemt uiteraard niet weg, dat nationaal-economisch een bedrijfstak onder normale omstandigheden als geheel bedrijfseconomisch "rond" moet draaien om de continuïteit niet in gevaar te brengen. Om deze reden zullen steeds bedrijfseconomische calculaties moeten worden gemaakt, ook al wordt - met name op het niveau van het individuele bedrijf - incidenteel de calculatie op kasbasis (mede) als richtsnoer gebruikt.

Tabel 5.1 Totaalresultaat Nederlandse zeevisserij 1972-1976 (miljoenen guldens)

	1972	1973	1974	1975	1976	
	def.	def.	def.	voorl.	(1)	(2)
KLEINE ZEEVISSERIJ						
Aantal schepen	463	471	465	422	386	336
Motorvermogen (1000 pk)	227	266	318	334	327	294
Aantal opvarenden	2253	2360	2358	2128	1984	1785
Aanvoer (mln.kg.)	111,8	107,7	113,4	112,5	96,0	96,0
Besomming	217,0	268,0	267,6	281,6	277,7	277,7
Non-factorkosten	99,5	135,2	182,0	205,8	212,2	201,2
Netto toegevoegde waarde	117,5	132,8	85,6	75,8	65,5	76,5
Waarvan: Rente	10,6	15,8	24,0	26,3	27,8	25,0
Loon/soc.lasten	85,9	103,5	90,7	93,1	88,5	88,7
Nettoresultaat	+21,0	+13,5	-29,1	-43,6	-50,8	-37,2
GROTE ZEEVISSERIJ						
Aantal schepen	73	70	68	56	44	
Motorvermogen (1000 pk)	76	78	84	77	68	
Aantal opvarenden	865	850	826	703	593	
Aanvoer (mln.kg.)	79,9	83,6	72,8	83,5	75,6	
Besomming	82,7	95,6	93,9	98,9	91,2	
Non-factorkosten	47,3	56,7	61,4	66,1	63,5	
Netto toegevoegde waarde	35,4	38,9	32,5	32,8	27,7	
Waarvan: Rente	4,0	5,4	7,0	7,2	7,3	
Loon/soc.lasten	30,6	35,6	35,0	37,5	33,7	
Nettoresultaat	+0,8	-2,1	-9,5	-11,9	-13,3	
GARNALENVISSERIJ						
Aantal schepen	138	137	150	165	174	
Motorvermogen (1000 pk)	22	22	25	29	32	
Aantal opvarenden	372	346	389	413	437	
Aanvoer (mln.kg.)	4,2	5,6	6,9	7,0	8,5	
Besomming	16,1	17,8	20,1	25,5	27,6	
Non-factorkosten	6,9	7,4	10,3	12,2	15,1	
Netto toegevoegde waarde	9,2	10,4	9,8	13,3	12,5	
Waarvan: Rente	0,8	0,9	1,4	1,5	1,8	
Loon/soc.lasten	7,5	8,3	9,0	11,5	11,8	
Nettoresultaat	+0,9	+1,2	-0,6	+0,3	-1,1	
TOTAAL ZEEVISSERIJ						
Aantal schepen	674	678	683	643	604	554
Motorvermogen (1000 pk)	325	366	427	440	427	394
Aantal opvarenden	3490	3556	3573	3244	3014	2815
Aanvoer (mln.kg.)	195,9	196,9	193,1	203,0	180,1	180,1
Besomming	315,8	381,4	381,6	406,0	396,5	396,5
Non-factorkosten	153,7	199,3	253,7	284,1	290,8	279,8
Netto toegevoegde waarde	162,1	182,1	127,9	121,9	105,7	116,7
Waarvan: Rente	15,4	22,1	32,4	35,0	36,9	34,1
Loon/soc.lasten	124,0	147,4	134,7	142,1	134,0	134,2
Nettoresultaat	+22,7	+12,6	-39,2	-55,2	-65,2	-51,6

(1) Bij een vlootomvang, gelijk aan die per ultimo 1975.

(2) Bij een vlootomvang, die voor grote zee- en garnalenvisserij gelijk is aan die per ultimo 1975, voor de kleine zeevisserij 10% minder.

Tabel 5.2 Bedrijfsresultaat van de kleine zeevisserij, bedrijfseconomisch en op kasbasis (mln.gld)

	1972	1973	1974	1975	1976	
	def.	def.	def.	voorl.	(1)	(2)
Besomming	217,0	268,0	267,6	281,6	277,7	277,7
Afleveringskosten	15,1	17,9	17,7	18,3	21,0	21,0
Overige variabele kosten	34,7	52,5	77,9	82,6	80,4	80,4
Vaste kosten (excl.afschr. rente)	22,9	29,8	32,9	35,4	37,4	33,7
Bruto toegevoegde waarde	144,3	167,8	139,1	145,3	138,9	142,6
Bedrijfseconomisch resultaat						
Bruto toegevoegde waarde	144,3	167,8	139,1	145,3	138,9	142,6
Afschrijving	26,8	35,0	53,5	69,5	73,4	66,1
Netto toegevoegde waarde	117,5	132,8	85,6	75,8	65,5	76,5
Rente totale vermogen	10,6	15,8	24,0	26,3	27,8	25,0
Arbeidsopbrengst	106,9	117,0	61,6	49,5	37,7	51,5
Waarvan: deel/soc.lasten	85,9	103,5	90,7	93,1	88,5	88,7
nettoresultaat	+21,0	+13,5	-29,1	-43,6	-50,8	-37,2
Resultaat op kasbasis (3)						
Bruto toegevoegde waarde	144,3	167,8	139,1	145,3	138,9	142,6
Deel/s.l.niet-eigenaars	59,5	72,6	63,9	65,3	61,7	61,2
Rente leningen	3,9	5,7	11,6	18,4	21,2	20,5
Aflossing leningen	6,8	8,8	15,0	23,5	28,3	26,8
Saldo op kasbasis	74,1	80,7	48,6	38,1	27,7	34,1
Idem, gemiddeld per eigenaar (1000 gld)	106,9	114,3	69,6	60,1	46,3	61,5

(1) Bij een vlootomvang, gelijk aan die per ultimo 1975.

(2) Bij een vlootomvang, in motorvermogen gemeten 10% minder dan eind 1975.

(3) Taxaties.

Summary

As a result of the after-effects of the recent investment boom and a heavy scrapping program in 1975 the Dutch sea going fishing fleet became considerably less in numbers, the average vessel becoming rather bigger, stronger and more up to date.

Total landings increased 10 per cent, total proceeds were nearly 10 per cent higher. Both middle water fisheries and near water fisheries showed a moderate increase, shrimp fishing reaching a 25 per cent rise in proceeds.

Both trawlers of the middle water fisheries and cutters of the near water fisheries suffered bigger losses than in the previous year. The causes were to be found in insufficiently rising proceeds to keep up with the increasing costs of the powerful fleet. As a result of this the record losses of 1974 were beaten by the 1975 figures.

An estimation of the 1976 results does not show any improvement, mostly resulting from further decreasing quota. Only a continuing reorganization of the fleet will tend to cut losses.